ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Jiřího Pally a JUDr. Dagmar Nygrínové v právní věci žalobkyně: **L. D.,** proti žalovaným: **1) Úřad městské části Praha 10**, se sídlem Vršovická 68, Praha 10 - Vršovice, **2) Magistrát hlavního města Prahy**, se sídlem Mariánské nám. 2, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 25. 2. 2011, č. j. 5 A 24/2011 - 11,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Městský soud v Praze usnesením ze dne 25. 2. 2011, č. j. 5 A 24/2011 - 11, zamítl návrh žalobkyně na ustanovení zástupce a žalobkyni nepřiznal osvobození od soudních poplatků. Soud uvedl, že žalobkyně se prokazatelně žalobou nedomáhá ochrany před nečinností, jak sama uvedla v žalobě, nýbrž požaduje omluvu po obou žalovaných z důvodu délky řízení. K tomu soud dodal, že takový výrok učinit nemůže, neboť ve správním soudnictví není přípustná „žaloba na omluvu“. S ohledem na to, čeho se žalobkyně domáhá, hodnotil soud i její žádost o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce. Podle § 36 odst. 3 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) soud zamítne žádost o osvobození od soudních poplatků, pokud návrh nemůže být zjevně úspěšný. Žalobkyně žádá, aby soud konstatoval průtahy při vyřizování její žádosti a uložil žalovaným povinnost se jí omluvit. To ale soud není oprávněn učinit. Proto i kdyby byl žalobkyni ustanoven advokát, který by doplnil žalobu, tak by to bylo neúčelné, neboť soud se nemůže žalobou zabývat. Jedná se tedy o zjevně neúspěšný návrh, a proto

žalobkyně nemohla být osvobozena od soudních poplatků. Z tohoto důvodu žalobkyni podle § 35 odst. 8 s. ř. s. ani nemohl být ustanoven zástupce.

Ve včas podané kasační stížnosti žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) uvedla, že rozhodnutí soudu nerozumí. Podle jejího názoru si soud v odůvodnění usnesení protiřečí. Pokud totiž soud nemohl smysl žaloby naplnit, měl ji postoupit příslušnému soudu. Za dané situace je jí tedy znemožněn přístup k soudu.

Ani jeden ze žalovaných se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná. Jejím rozsahem a důvody je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady uvedené v § 109 odst. 3 s. ř s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

V řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o neustanovení zástupce a o neosvobození od soudních poplatků by trvání na splnění poplatkové povinnosti a na zastoupení stěžovatelky advokátem znamenalo pouze řetězení řešeného problému a ve svém důsledku by popíralo smysl samotného řízení (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2007, č. j. 9 As 3/2007 - 77, ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Azs 27/2004 – 41, a ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, všechny dostupné na www.nssoud.cz). Proto nezaplacení soudního poplatku za podání kasační stížnosti a nedostatek právního zastoupení stěžovatelky nebrání projednání kasační stížnosti. Navíc Městský soud v Praze usnesením ze dne 8. 3. 2011, č. j. 5 A 24/2011 - 14, výslovně stěžovatelce přiznal osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti.

Podle Nejvyššího správního soudu celý problém nespočívá v nemajetnosti stěžovatelky, úmyslu soudů jí škodit nebo dokonce krýt pochybení v činnosti veřejné správy, jak stěžovatelka uvádí. Stěžovatelka se totiž v důsledku své nedostatečné orientace v právním řádu dostala do situace, v níž ji nelze poskytnout právě tu právní ochranu, které se výslovně domáhá. Nejde přitom o odepření přístupu k soudu, neboť stěžovatelka se pouze dožaduje něčeho, co jí soudy působící ve správním soudnictví nemohou poskytnout.

Stěžovatelka podala žalobu a v jejím doplnění uvedla a zopakovala, že se domáhá toho, aby se jí oba žalované správní orgány omluvily za průtahy při vyřizování její žádosti o přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi. Současně s tím podala návrh na osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce. Jak již správně uvedl Městský soud v Praze, soudy působící ve správním soudnictví nemohou přikázat správním orgánům, aby se omluvily těm, kdo byli dotčeni nesprávným postupem veřejné správy. Jakkoliv se stěžovatelka může cítit poškozena, soudy, na které se obrátila, jí v této situaci nemohou pomoci. Nejde o to, že stěžovatelce nelze vůbec vyhovět, či jí pomoci, ale o způsob, který si pro uplatnění svých požadavků vybrala. Nejvyšší správní soud proto dodává, že žaloba ve správním soudnictví není tím správným prostředkem pro ochranu jejích práv. Na základě toho je žaloba stěžovatelky od samého počátku zjevně neúspěšná. Zjevnou neúspěšnost je třeba hodnotit v intencích zaujatých judikaturou. Podle rozsudku

Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2007, č. j. 7 Afs 102/2007 - 72, www.nssoud.cz, *„uvedenému pojmu lze proto podřadit takové návrhy, jejichž neúspěšnost je bez jakýchkoliv pochybností a dokazování zcela jednoznačná, nesporná a okamžitě zjistitelná*.“. V daném případě se stěžovatelka domáhá uložení omluvy, avšak tu soudy působící ve správním soudnictví nemohou veřejné správě přikázat. Soudy ve správním soudnictví totiž rozhodují pouze o žalobách proti rozhodnutím správních orgánů, o ochraně proti nečinnosti správního orgánu, o ochraně před nezákonným zásahem správního orgánu, o kompetenčních žalobách, ve věcech volebních, ve věcech místního a krajského referenda, ve věcech politických stran a politických hnutí a o zrušení opatření obecné povahy nebo jeho části (§ 4 s. ř. s.). V dané věci sice stěžovatelka označila podání ze dne 1. 2. 2010 jako žalobu na ochranu proti nečinnosti správního orgánu, avšak v jeho petitu se domáhala omluvy za psychickou újmu, která jí byla způsobena nečinností a špatným úředním postupem žalovaných. Stěžovatelka se tedy ve skutečnosti nedomáhala ochrany proti nečinnosti správního orgánu, nýbrž podala návrh na zahájení řízení, které nespadá do pravomoci soudů ve správním soudnictví. Žalobou na ochranu proti nečinnosti správního orgánu se lze domáhat pouze toho, aby soud uložil správnímu orgánu vydat rozhodnutí ve věci samé nebo osvědčení (§ 79 odst. 1 s. ř. s.). Z podané žaloby však plyne, že rozhodnutí o žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi již vydáno bylo. I kdyby tedy byla podaná žaloba jakkoliv doplňována advokátem, nijak by to nezměnilo její hodnocení v tom, že je zjevně neúspěšná. Tím ovšem není řečeno, že s tím, co se postupem správních orgánů událo, nelze absolutně nic učinit.

Protože je žaloba ze své podstaty zjevně neúspěšná a pojmově ji nelze vyhovět, nelze vyhovět ani žádostem stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce.

Nejvyšší správní soud uvádí, že podmínky, za nichž může být stěžovatelka osvobozena od soudních poplatků, jsou upraveny v § 36 odst. 3 s. ř. s. Podle něj je rozhodnutí o tom, zda lze přiznat účastníku řízení osvobození od soudních poplatků, vázáno na prokázání okolnosti, že nemá dostatečné prostředky. Současně je však stanoveno, že žádost je třeba zamítnout, dospěje-li soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný. Proto je třeba, aby se soud posuzující existenci podmínek pro osvobození od soudních poplatků nejprve zabýval otázkou zjevné úspěšnosti (neúspěšnosti) návrhu a teprve poté přihlížel k majetkovým poměrům navrhovatele. Opačný postup, tj. primární prokazování nedostatku prostředků žadatelem a teprve následné zkoumání zjevné nedůvodnosti návrhu soudem, by totiž bylo evidentně v rozporu se smyslem tohoto zákonného ustanovení. Z toho důvodu se Městský soud v Praze zabýval úspěšností návrhu, přičemž dospěl ke stejným právním závěrům jako Nejvyšší správní soud, tedy že žaloba je zjevně neúspěšná.

Rozhodnutí o ustanovení zástupce je vázáno na splnění podmínek uvedených v § 35 odst. 8 s. ř. s. První podmínka je odvislá od splnění předpokladů pro osvobození účastníka od soudních poplatků, což znamená, že účastník řízení doloží soudu nedostatek prostředků a že se nebude jednat o zjevně neúspěšný návrh. Druhá z kumulativně určených podmínek pak spočívá v tom, že je zástupce třeba k ochraně práv navrhovatele. Proto i zde je třeba, aby se soud posuzující existenci podmínek pro ustanovení zástupce navrhovateli nejprve zabýval otázkou zjevné úspěšnosti (neúspěšnosti) tohoto návrhu. Pokud tedy Městský soud

v Praze správně shledal, že návrh je zjevně neúspěšný, nebyly dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a ve svém důsledku ani pro ustanovení zástupce. K tomu Nejvyšší správní soud dodává a opakuje, že i kdyby stěžovatelka byla zastoupena advokátem, tak by jí advokát nijak nemohl pomoci, protože domáhat se přikázání omluvy ve správním soudnictví nelze. Neustanovení advokáta proto nijak neomezilo stěžovatelku v jejím právu na přístup k soudu.

V daném ohledu dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že Městský soud v Praze vyložil § 36 odst. 3 s. ř. s. správně a vhodným způsobem jej aplikoval na danou věc. Nejvyšší správní soud se proto s jeho závěry ztotožňuje.

Nad rámec shora uvedených skutečností je vhodné naznačit, jakým způsobem může stěžovatelka dále postupovat. Limitujícím faktorem však bude časový odstup, který ve věci již nastal.

V první řadě je třeba konstatovat, že stěžovatelka může podat stížnost podle § 175 správního řádu, což učinila, jak vyplývá z obsahu žaloby. Na základě této stížnosti jí tajemník Úřadu městské části Praha 10 adresoval omluvu za to, že nebyly dodrženy lhůty pro vydání rozhodnutí. Pokud stěžovatelka nebyla spokojena s touto písemnou omluvou, mohla se obrátit na nadřízené složky, jako kupř. Magistrát hlavního města Prahy. Stěžovatelka tak sice učinila, ale ještě před sdělením a omluvou tajemníka. Stěžovatelka také mohla informovat kupř. Kancelář veřejného ochránce práv.

Pokud stěžovatelce prodlením správních orgánů vznikla škoda, mohla její náhradu uplatnit. Stěžovatelka se však obracela převážně na orgány, které jí s jejími požadavky nemohly pomoci. Co se týče náhrady škody způsobené nesprávným úředním postupem, úprava je obsažena v zákoně č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), a stěžovatelka by mohla náhradu škody požadovat po Úřadu městské části Praha 10, případně Magistrátu hlavního města Prahy. Bude ovšem třeba doložit, že jí postupem žalovaných vznikla škoda.

Stěžovatelka může podle § 31a zákona č. 82/1998 Sb. požadovat poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Má totiž k dispozici vyjádření tajemníka, který přiznává, že v jejím případě došlo k nesprávnému úřednímu postupu a pochybení. K tomu je však třeba, aby se stěžovatelka s uplatněním tohoto nároku obrátila přímo na Úřad městské části Praha 10 a doložila jej příslušnými podklady, zejména tedy zmiňovanou omluvou tajemníka. Nejvyšší správní soud nemůže jakkoliv předjímat, jak bude věc posouzena, pouze stěžovatelku upozorňuje na možnosti řešení jejích požadavků. Bližší pomoc stěžovatelce může zajistit buďto Kancelář veřejného ochránce práv, případně nejrůznější občanské poradny a sdružení, nebo dokonce i advokátní kancelář, která ji může za určitých okolností poskytnout bezplatnou právní konzultaci. Přitom i sami pracovníci Úřadu městské části Praha 10 by měli stěžovatelce být nápomocni poté, co je případně požádá o součinnost v této věci.

S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 120 a § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšné stěžovatelce náhrada nákladů řízení nepřísluší a oběma žalovaným v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec jejich běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. května 2011

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu